

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DERSLER CEPTE

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 12

ÜNİTE

ŞİİR

KONU

- Cumhuriyet Dönemi Saf Şiir
- Cumhuriyet Dönemi (1923-1960) Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir
- Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiir
- Sözcükte Anlam

DERSLER CEPTE 3. SAYI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 12. SINIF

ISBN 978-975-11-6636-4

Genel Yayın Yönetmeni

Halil İbrahim TOPÇU

Yayın Koordinatörü

Dr. Yasin ELÇİ

Yazar Ekibi

Gül GÜNDOĞDU, Öğretmen
Ayşen ÖZTAŞ ÇELİK, Öğretmen
Banu İLHAN, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen
Fadime AYDINTÜRK, Öğretmen
Mustafa ÖZDAMAR, Öğretmen
Nedret YILDIZHAN, Öğretmen
Orhan GÖZÜBÜYÜK, Öğretmen
Safiye YILMAZ, Öğretmen
Sündüs ÇANKAYA, Öğretmen

Dizgi - Tasarım Ekibi

Çağlayan Volkan YILDIZ, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen

Türkçe yayın hakları MEB, 2023

Tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

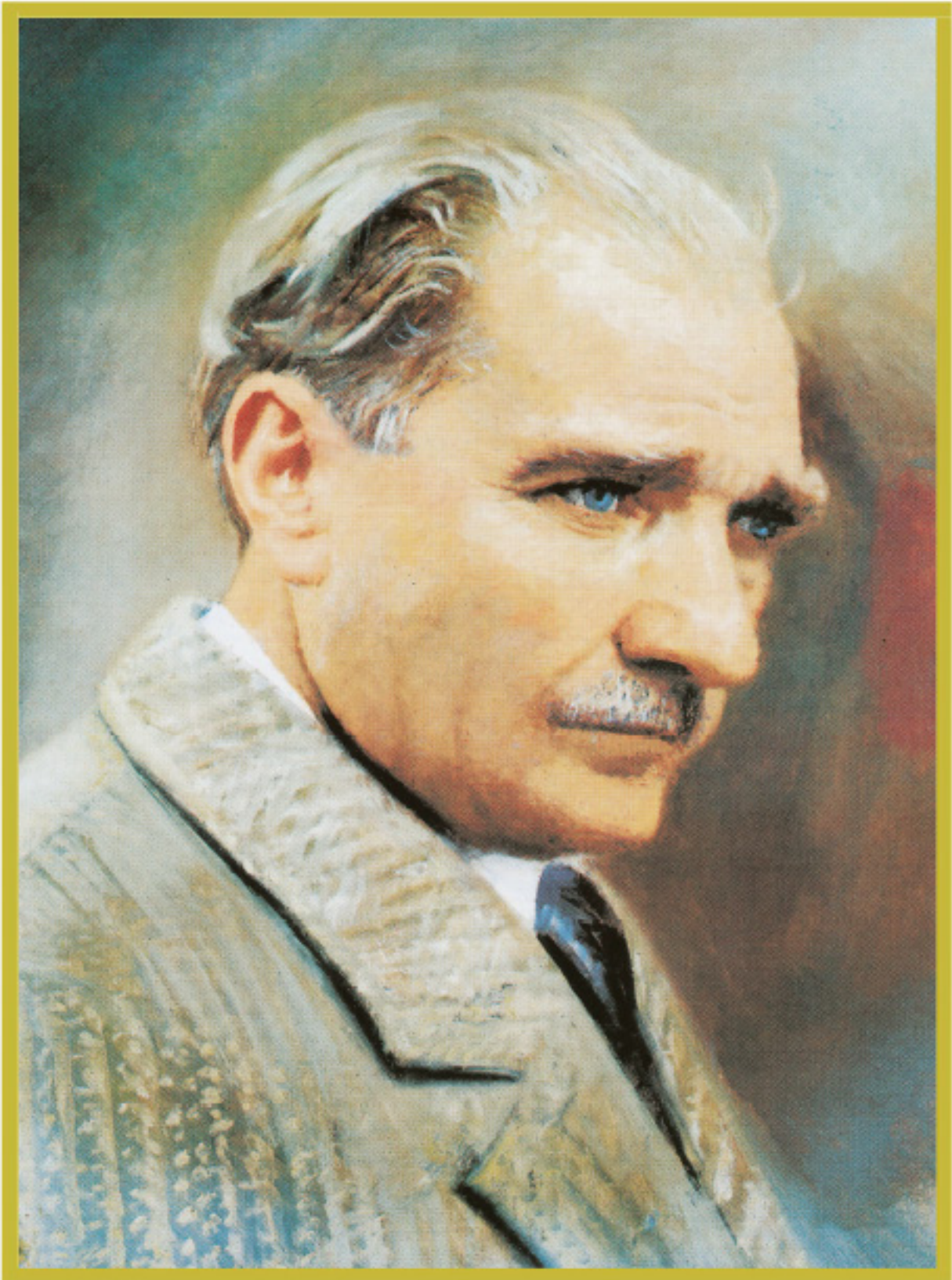
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gâflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	8
Cumhuriyet Dönemi Saf Şiir	10
Açık Uçlu Sorular - Cumhuriyet Dönemi Saf Şiir	12
Çoktan Seçmeli Sorular - Cumhuriyet Dönemi Saf Şiir	13
Cumhuriyet Dönemi (1923-1960) Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir	14
Açık Uçlu Sorular - Cumhuriyet Dönemi (1923-1960) Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir	16
Çoktan Seçmeli Sorular - Cumhuriyet Dönemi (1923-1960) Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir	17
Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiir	18
Açık Uçlu Sorular - Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiir	20
Çoktan Seçmeli Sorular - Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiir	21
Sözcükte Anlam	22
Açık Uçlu Sorular - Sözcükte Anlam	23
Çoktan Seçmeli Sorular - Sözcükte Anlam	24
Cevap Anahtarı	25

Değerli Öğretmenler ve Sevgili Öğrenciler,

Sizler için hazırlanan Dersler Cepte fasiküllerinde tüm derslerdeki aylık konu özetlerini bulacaksınız. Gerek yazılılara hazırlanırken gerek konu tekrarı yaparken Dersler Cepte fasikülündeki konu özetleri size yol gösterecektir. Konu özetlerinin maddeler hâlinde ve görsel ağırlıklı olması bilgilerinizin kalıcı olmasında kolaylık sağlayacaktır. Konu özetlerinin yanında “Hatırlayalım, Kritik Bilgi, Dikkat, Faydalı Linkler, Araştırma, Bir Örnek de Sen Ver, Biliyor Musunuz?, Filozof Der ki, Felsefe Sözlüğü, Haritada Bulalım” gibi bölümlerle konuların en önemli noktalarını ve ilgi çekici yanlarını görmüş olacaksınız. Böylece eğlenirken aynı zamanda da bilgilerinizi pekiştirme fırsatı bulacaksınız.

Açık uçlu ve çoktan seçmeli sorularla tekrar ettiğiniz bilgileri kullanabileceksiniz. Karekodlar aracılığıyla çoktan seçmeli soruların video çözümlerini izleyerek sorulara anında dönüt alabileceksiniz. Her konuyla ilgili çıkmış soruların yer alması da üniversiteye hazırlık yolculuğunda sizlere rehberlik edecek ve işlediğiniz konuların ne kadar önemli olduğuna dair fikir verecektir. Ayrıca OGM Materyal web sitesi, yardımcı kaynaklar.meb.gov.tr ve eba.gov.tr adresleri üzerinden fasiküllerimize kolay ulaşma imkânına sahip olacaksınız.

Millî Eğitim Bakanlığı olarak alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış ve denetimden geçmiş olan Dersler Cepte fasikülleriyle öğrenci ve öğretmenlere derslerin işlenişi ve tekrarı noktasında katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Halil İbrahim TOPÇU
Ortaöğretim Genel Müdürü

Neler Öğreneceğiz?

Dersler Cepte'nin "Konu Özeti" bölümünde Cumhuriyet Dönemi saf şiir anlayışını, Cumhuriyet Dönemi (1923-1960) toplumcu eğilimleri yansıtan şiiri ve Millî Edebiyat anlayışını yansıtan şiiri öğreneceksiniz. "Hatırlayalım" bölümünde geçmişe dair bilgilerinizi anımsayacaksınız. "Kritik Bilgi" başlığında konu kapsamında özellikle dikkat etmeniz gereken bilgilere ulaşabilirsiniz. İlginç bilgiler ise sizleri "Biliyor musunuz?" başlığında karşılayacak. Derslerinizde kullanabileceğiniz internet sitelerine de "Faydalı Linkler" bölümünden ulaşabilirsiniz.

CUMHURİYET DÖNEMİ SAF ŞİİR ANLAYIŞI

CUMHURİYET DÖNEMİ (1923-1960) TOPLUMCU EĞİLİMLERİ YANSITAN ŞİİR

MİLLÎ EDEBİYAT ANLAYIŞINI YANSITAN ŞİİR

SÖZCÜKTE ANLAM

TYT TÜRKÇE SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI								
12. SINIF	ÜNİTE	KONU	2018 TYT	2019 TYT	2020 TYT	2021 TYT	2022 TYT	TOPLAM SORU SAYISI
		GİRİŞ	DİLİN TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDEKİ DEĞİŞİMİNİ ETKİLEYEN SEBEPLER İLK ÖRNEKLERDEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇENİN ÖNEMLİ SÖZLÜKLERİ	-	-	-	-	-
	HİKÂYE ŞİİR	SÖZCÜKTE ANLAM	3	3	4	4	4	18
	ROMAN TİYATRO DENEME	PARAGRAFTA ANLAM	23	22	26	25	26	122
	GİRİŞ HİKÂYE ŞİİR	YAZIM KURALLARI	2	2	2	2	2	10
	ROMAN TİYATRO DENEME	NOKTALAMA İŞARETLERİ	2	2	2	2	2	10
		CÜMLEDE ANLAM	3	3	3	3	3	15
								175

AYT TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI								
12. SINIF	ÜNİTE	KONU	2018 AYT	2019 AYT	2020 AYT	2021 AYT	2022 AYT	TOPLAM SORU SAYISI
		GİRİŞ	EDEBİYAT İLE FELSEFE İLİŞKİSİ EDEBİYAT İLE PSIKOLOJİ İLİŞKİSİ	-	-	-	-	-
	HİKÂYE	1960 SONRASI HİKÂYE KÜÇÜREK HİKÂYE	-	-	-	-	-	-
	ŞİİR	CUMHURİYET DÖNEMİ SAF ŞİİRİ	-	-	-	-	-	-
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NDEN (1923-1960) TOPLUMCU EĞİLİMLERİ YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
		MİLLÎ EDEBİYAT ANLAYIŞINI YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
		GARİP HAREKETİ	-	1	2	-	-	3
		II. YENİ	-	-	-	1	-	1
		DİNİ DEĞERLERİ, GELENEĞE DUYARLIĞI VE METAFİZİK ANLAYIŞI ÖNE ÇIKARAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
		1960 SONRASI TOPLUMCU EĞİLİMLERİ YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
		1980 SONRASI TÜRK ŞİİRİ	-	-	-	-	-	-
	ROMAN	CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK ROMANI (1923-1950)	-	-	-	-	-	-
		CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK ROMANI (1950-1980)	-	-	-	-	-	-
		1980 SONRASI TÜRK ROMANI	-	1	-	-	-	1
		TÜRK DÜNYASI EDEBİYATI ROMANI	-	-	-	-	-	-
		DÜNYA EDEBİYATI ROMANI	-	-	-	-	-	-
	TİYATRO	1950 SONRASI TİYATRO	-	-	-	-	-	-
	DENEME	DÜNYA EDEBİYATINDA DENEME	-	-	-	-	-	-
		CUMHURİYET DÖNEMİNDE DENEME	-	-	-	-	-	-
	SÖYLEV	İSLAMİYET'İN KABULÜNDEN ÖNCEKİ TÜRK EDEBİYATINDA SÖYLEV	-	-	-	-	-	-
		İSLAMİYET ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATINDA SÖYLEV	-	-	-	-	-	-
		ANLAM BİLGİSİ	4	3	6	6	6	25
								30

Yukarıdaki tablo YKS sorularının son beş yıla göre dağılımını göstermektedir. ÖSYM, YKS sorularını bütün kazanımlara ve konulara yönelik belirleyebilir.

CUMHURİYET DÖNEMİ SAF ŞİİRİ

Şiir; duygu, düşünce ve hayallerin bir düzene bağlı olarak etkileyici bir dil ve ahenkli mısralar içinde dile getirildiği edebî bir türdür. Belli bir ölçüye bağlı kalınarak şiirler yazılabileceği gibi serbest ölçü ile de şiirler kaleme alınabilir.

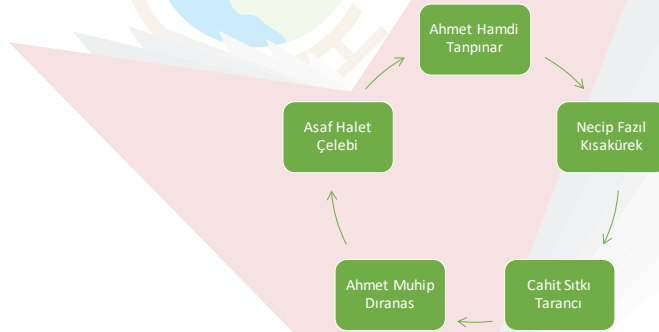
- Saf şiire **öz şiir** de denir.
- Bu şiir anlayışında amaç, iyi ve güzel şiir yazmaktır. Şairler bunu sağlamak için kendilerine özgü bir imge düzeni oluştururlar. Bu özgün ve yaratıcı imgeler, dilin mantığına uygundur ve dilin anlam boyutuna yeni olanaklar sağlar.
- Şairler, okuyucuda estetik haz oluşturmayı amaçlar.
- Şiir aracılığı ile bir düşünceyi işleme yoluna gidilmez. Şiir soylu bir sanat dalı olarak kabul edilir.
- Şairlerin hayalî yönü oldukça güçlüdür.
- Saf şiirde siyaset ve toplumcu görüşler şiirin dışında bırakılmıştır.
- Kelimelerin çağrışım gücü kullanılarak müzikal bir dil oluşturma amaçlanır.
- Şiirin biçimsel açıdan kusursuz olması için büyük emek verilmiştir.
- "Ruh, ölüm, rüya, zaman, mitolojik unsurlar, aşk, ölüm, ayrılık, yalnızlık" gibi konular sıklıkla ele alınmıştır.
- 1928 yılında Yaşar Nabi Nayır, Sabri Esat Siyavuşgil, Muammer Lütfi Bahşi, Kenan Hulusi Koray, Ziya Osman Saba, Vasfi Mahir Kocatürk, Cevdet Kudret Solok gibi sanatçıların oluşturduğu topluluktur. "Sanat, sanat için olmalı." anlayışını benimsemişlerdir. Toplulukta yer alan şairler saf şiir anlayışı ile eser vermişlerdir.

Hatırlayalım

Öncülüğünü Yahya Kemal Beyatlı ve Ahmet Haşim'in yaptığı saf şiir anlayışının oluşmasında Fransız edebiyatında ortaya çıkan sembolizmin etkisi vardır.

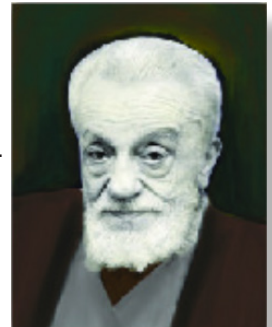
Saf şiir anlayışı, Türk edebiyatında özellikle 1940-1960 yılları arasında şu sanatçılarla temsil edilmiştir:

Necip Fazıl KISAKÜREK

- * Cumhuriyet döneminin din, tasavvuf, öykü, roman, tiyatro, şiir gibi birçok alanında eserler veren önemli bir sanatçısıdır.
- * İki döneme ayırabileceğimiz edebî hayatının ilk dönemini oluşturan 1925 ve 1930'lu yıllarda bireysel şiirler yazmıştır.
- * Özellikle *Kaldırımlar* şiiri Necip Fazıl'ın, herkes tarafından Kaldırımlar Şairi olarak tanınmasını sağlamıştır.
- * İlk dönem şiirlerinde yalnızlık, ölüm, tabiat gibi konuları ele alan şair; 1934'ten itibaren tasavvufi konulara yönelmiş ve mistik bir anlayışla kendine özgü bir üslup oluşturmuştur.
- * Halk şiiri geleneğinden yola çıkan şair, hece ölçüsünü kullanmıştır.
- * Şiirleri biçim bakımından kusursuzdur.
- * Şiirlerinde madde-ruh tezadını, insan-evren ilişkisini; insanın iç dünyasını, tutkularını işlemiştir. Korku, ürpertici hayaller, vehimler onun şiirlerinde sıkça yer alan öğelerdir.

Şiir: *Çile, Kaldırımlar, Sonsuzluk Kervanı, Örumcek Ağı, Ben ve Ötesi, Şiirlerim, Esselam, Mukaddes Hayattan Levhalar*

Cahit Sıtkı TARANCI

- * "Otuz Beş Yaş" şairi olarak bilinen sanatçı, başlangıçta Fransız şairlerinin etkisindedir.
 - * Daha sonra halk şiiri öğeleri olan hece ölçüsü, deyim ve atasözlerinden yararlanarak kendine özgü şiir tarzı ortaya koymuştur.
 - * Ölüm ve yaşama sevinci şiirlerinde en çok işlediği temalardır.
 - * Çok yalın ve ahenkli bir şiir dili kullanmış, konuşma dilini şiire yansıtmıştır.
- Şiir:** *Ömrümde Sükût, Otuz Beş Yaş, Düşten Güzel, Sonrası*

Ziya Osman SABA

- * Ziya Osman Saba, Yedi Meşaleciler topluluğunun, şiir türünde en başarılı şairidir, bu toplulukta yaşamının sonuna kadar şiir yazan tek kişi olmuştur.
 - * Şiirlerinde çocukluk anıları, ev ve aile sevgisi, küçük mutlulukların sevinci, ölüm ve ötesi gibi konuları işlemiştir.
 - * Hece ile yazdıklarının yanında, serbest şekillerle açık ve anlaşılır şiirler de yazmıştır.
- Şiir:** *Sebil ve Güvercinler, Nefes Almak, Geçen Zaman*

Ahmet Hamdi TANPINAR

- * Şiir, roman, öykü, deneme, inceleme gibi türlerde eserler vermiş ve edebiyat profesörlüğüne kadar yükselmiş sanatçımızdır.
 - * Şiirlerinde hece ölçüsünü kullanmış, serbest şiirin moda olduğu bir dönemde heceye soluk aldırılmıştır.
 - * Kendisi de sonraları serbest ölçü ile örnekler vermiştir.
 - * Eserlerinde zaman temasını çok fazla önemseyen sanatçıda geçmiş, yaşanan an ve gelecek bir bütündür.
 - * *Bursa'da Zaman* şiirinde "Ne içindeyim zamanın ne de büsbütün dışında" diyen Tanpınar, zaman mefhumunun ne denli karmaşık ve çok katmanlı olduğunu gözler önüne sermiştir. Bu zaman zaman algısı, kaynağını etkilediği Bergson felsefesinden almaktadır.
 - * Şiirlerinin derin bir müzikalitesi kuran sanatçı; Ahmet Haşim, Yahya Kemal ve Fransız sembolistlerin etkisinde kalmış; zaman, rüya, bilinçaltı gibi temaları işlemesiyle sembolist özellikler göstermiştir.
 - * Şiirlerinde "ahenk"e önem veren sanatçı, musiki ve his ağırlıklı şiirler de yazmıştır.
 - * Şiirlerinde çok titiz davranmış, bu nedenle de az sayıda şiir yazmıştır.
- Şiir:** *Şiirler*

Saf Şiir ile İlgili Anahtar Kavramlar

Dersi İzleyelim

Cumhuriyet Dönemi Öz (Saf) Şiir Anlayışı I

Dersi İzleyelim

Cumhuriyet Dönemi Öz (Saf) Şiir Anlayışı II

1. Sizce saf şiir anlayışında biçim mükemmelliği neden önemlidir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. “Ne doğan güne hükmüm geçer,
Ne halden anlayan bulunur;
Ah aklımdan ölümüm geçer;
Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur.
Ve gönül Tanrısına der ki:
– Pervam yok verdiğin elemden;
Her mihnet kabulüm, yeter ki
Gün eksilmesin pencereden!”

Cahit Sıtkı TARANCI

Bu şiirin neden saf şiir anlayışı ile yazıldığını ispatlayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Ne doğan güne hükmüm geçer,
Ne hâlden anlayan bulunur;
Âh aklımdan ölümüm geçer;
Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur.

Verilen dörtlülle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Bireysel bir tema işlenmiştir.
B) Ahenk ve müzikalite önemslenmiştir.
C) Hece ölçüsü ile yazılmıştır.
D) İmgeli, kapalı bir söyleyiş söz konusudur.
E) Saf şiir anlayışı doğrultusunda yazılmıştır.

2. Aşağıdakilerden hangisi öz şiir anlayışının ilkelerinden **değildir**?

- A) Anlam kapalılığı ve soyutluk şiire hâkim kılınmıştır.
B) Ahenge önem verilmiş, musiki ve söyleyiş güzelliğinden yararlanılmıştır.
C) Biçim güzelliği önemslenmiş, mükemmeliyetçilik yakalanmaya çalışılmıştır.
D) Sembolizm ve parnasizm akımlarından etkilenilmiştir.
E) Didaktik konular işlenmiştir.

3. "Sadece kendisi için var olan, her türlü ideolojik söylem ve sosyal kaygıdan uzak duran şiirlere saf şiir denir. Bu şiir arındırılmış bir zeminde güzellik duygusunun oluşturulması için ortaya çıkar. Şiirde şekil, mısra, kelime seçimindeki titizlik ve anlam gibi konularda ortaya konulan fikirlerin zamanla olgunlaşması saf şiiri şekillendirmiştir. Saf şiire göre sanata yüklenen görev ve anlam, sanatın tabiatı dışına çıkmamalıdır. Toplumun yapısını şekillendirmeye yönelik bir söylem geliştirmek, şiiri kendi yapısına zıt bir tavra zorlar."

Bu açıklamaya göre aşağıdaki şiir parçalarından hangisi saf şiir içinde değerlendirilemez?

- A) Sevgileri yarınlara bıraktınız/Çekingen, tutuk, saygılı./Bütün yakınlarınız/Sizi yanlış tanıdı.
B) İçimdeki mağarada /Kurumuş ölümler yatar./... hepsinin yüzleri benim yüzüm gibi ve gözleri benim gözüm gibi
C) Memleket isterim/Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun/Kuşların çiçeklerin diyarı olsun
D) Ey unutuş! Kapat artık pencereni/Çoktan derinliğine çekmiş deniz beni/Çıkmaz artık sular altından o dünya./Bir duman yükselir gibidir kederden/Macerası çoktan bitmiş o şeylerden.
E) Kasnağından fırlayan kayışa/Kaptırdın mı kolunu Alişim!/ Daha dün öğle paydosundan önce/Zilelinin gitti ayakları, Yazıldı onun da raporu: "İhmalden!"

4. Çağdaş Türk şiirinin mistik şairidir. Pek çok türde eser vermiş, ancak şairlik yönü ağır basmıştır. Şairlik hayatı 1934'e kadar ve 1934 sonrası olmak üzere iki dönemde incelenir. Şiirlerinde yalnızlık, ölüm, tabiat ve kadın gibi temalara yer vermiştir. İslami, ideolojik söylemlerle kendine özgü şiir anlayışı oluşturmuştur. "Kaldırımlar Şairi" olarak tanınan sanatçı "Sakarya Türküsü" ve "Çile" adlı şiirleriyle özdeşleşmiştir.

Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Hamdi Tanpınar
B) Cahit Sıtkı Tarancı
C) Necip Fazıl Kısakürek
D) Mehmet Akif Ersoy
E) Ahmet Muhip Dıranas

5. Şiirlerinde sembolizm akımının izleri görülmektedir. Yaşama sevinci ve ölüm korkusu başta olmak üzere; yalnızlık, bunalım, aşk ve çocukluk günlerine özlem gibi temaları işlemiştir. Şiiri, "kelimelerle güzel şekiller kurma sanatı" olarak görmüş, sözcüklerin sıralanışına önem vermiştir. Türkçeyi bütün anlatım olanakları ve gücüyle şiire yansıtmıştır. Sanatçının "Otuz Beş Yaş, Memleket İsterim" adlı şiirleri çok sevilmiştir.

Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Muhip Dıranas
B) Yahya Kemal Beyatlı
C) Ahmet Hamdi Tanpınar
D) Vasfi Mahir Kocatürk
E) Cahit Sıtkı Tarancı

6. Şiirlerinde zaman, rüya, masal, musiki kavramlarına geniş yer vermiştir. Aşk, ölüm, metafizik gibi temalar üzerinde yoğunlaşmıştır. Şiirlerinde derin bir müzikalite, zaman teması; bilinçaltına ve insan ruhuna inen duyarlılık görülür. "Şiirlerimde sustuğum şeyleri roman ve hikâyelerimde anlattım." diyerek nesir dili ile şiir dilini birleştirmiştir.

Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ziya Osman Saba
B) Necip Fazıl Kısakürek
C) Cahit Sıtkı Tarancı
D) Ahmet Hamdi Tanpınar
E) Ahmet Muhip Dıranas

CUMHURİYET DÖNEMİ (1923-1960) TOPLUMCU EĞİLİMLERİ YANSITAN ŞİİR

Cumhuriyet'in ilk zamanlarında kimi şairler toplumcu eğilime dayalı bir anlayışla şiirler yazmıştır. Türk şiirinde 1920'lerden itibaren Nâzım Hikmet'in öncülüğünde insanların sorunlarını ideolojik ve siyasal yaklaşım ile ele almaya çalışan eğilime **toplumcu eğilim** denir. Bu şiir **toplumcu gerçekçi şiir** olarak da adlandırılır. Toplumcu gerçekçi şiir; bir düşünceye ve ideolojiye bağlı kalarak halkın çektiği sıkıntılara ve yoksulluğa değinen, kimi zaman insanlara çözüm yolları gösteren, tüm insanlığın mutlu olacağı güzel bir geleceğe işaret eden şiir anlayışıdır.

Toplumcu Gerçekçi Şiirin Özellikleri

- Şiirin biçimsel özellikleri önemsenmemiş, serbest nazım tercih edilmiştir.
- Şiirde ahenk; ses ve kelime tekrarı, ses akışı gibi yöntemlerle sağlanmıştır.
- Biçimde "serbest şiir" anlayışı kullanılırken içerikte ideolojik ve siyasal konular işlenmiştir.
- Millî Mücadele sonrasında ülkedeki sosyal ve ekonomik koşullardan ötürü yaşanan ekme kavgası, yoksulluk, eğitimsizlik, sömürü, eşitsizlik gibi sorunlar şiirlerde dile getirilmiştir.
- "Halkçılık, köycülük, hümanizm" gibi fikirler toplumcu eğilimdeki sanatçıları etkilemiştir.
- Toplumcu gerçekçilere göre sanat, toplumu sadece yansıtan bir ayna değildir; aynı zamanda toplumu değiştirecek araçlardan da biridir.
- Toplumcu eğilim sanatçıları, sanatı ideolojilerinin aracı hâline getirmiş ve estetik kaygıları göz ardı etmişlerdir.
- Toplumcu gerçekçi şiirler, geniş kitlelere seslenme ve seslenen kitlenin sözcülüğünü yapma gayesi güder.
- Söylev üslubuna özgü niteliklere rastlanır.
- Başta Nâzım Hikmet olmak üzere toplumcu eğilimdeki şairler, fütürizmin etkisi altında kalmışlardır.

Toplumcu eğilimin Türk edebiyatında ön plana çıkan temsilcileri şunlardır:

Nâzım Hikmet

Ercüment
Behzat Lav

Attilâ İlhan

Hasan İzzettin
Dinamo

Ahmet Arif

Hasan Hüseyin
Korkmazgil

Enver Gökçe

Kritik Bilgi

Serbest nazım, genellikle ölçü ve uyağa bağlı kalmadan yazılan şiirlerdir. Ahenk, aliterasyon ve asonanslarla sağlanır. Serbest nazımın edebiyatımızdaki öncüsü Nâzım Hikmet'tir.

Dikkat!

Toplumcu gerçekçi şiirlerde yer yer dilin alıcılığı harekete geçirme işlevinin kullanıldığı görülür. Böylece seslenen kitleyi harekete geçirmek amaçlanır.

Dersi İzleyelim

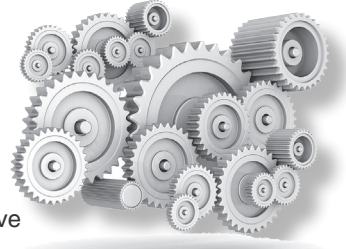

Cumhuriyet Dönemi (1923-1960) Toplumcu Eğilim

Fütürizm

- Marinetti'nin kurucusu olduğu fütürizm anlayışı, 1909 yılında Figaro gazetesinde yayımlanan bir bildiriyle başlamıştır.
- Özgürce seçilen kelimeler, kuralsız anlatım, otomatik yazı fütüristlerin kullandıkları biçimsel öğelerdir.
- Dadaizm ve sürrealizmi etkilemiştir. Fütürizm; modern hayatın hareketliliğini, ilerlemeyi, değişimi ve hızı yüceltmıştır.
- Sovyet yazar Mayakovski fütürizmden etkilenmiştir. Nâzım Hikmet de Mayakovski ile dostluğu sırasında fütürizm ile tanışmıştır.

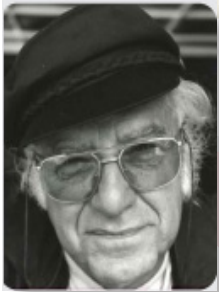
Nâzım Hikmet

- Rus şair Mayakovsky'nin etkisinde şiirler yazmıştır.
- Divan ve halk şiirini çağdaş bir anlayış içinde kaynaştırmış, eserlerinde son derece başarılı ve canlı bir dil kullanmıştır.
- Daha sonra serbest şiire yönelmiş ve serbest şiirin yerleşmesini sağlamıştır.
- Yazdığı eserlerde toplumsal konuları dile getiren sanatçı "toplumcu gerçekçi" şiirin öncülerindendir. Söylev üslubu şiirlerinde karşımıza çıkar.
- Fütürizm ve makineleşmek şairin eserlerinde etkilidir.
- Şiir dışında oyun, mektup, öykü türlerinde de eserler vermiş; özellikle *835 Satır*, *Memleketimden İnsan Manzaraları* adlı şiir kitapları ile tanınmıştır.

Şiir: *835 Satır, Jakond ile Si-Ya-U, Varan 3, 1+1= Bir, Sesini Kaybeden Şehir, Gece Gelen Telgraf, Portreler, Taranta Babu'ya Mektuplar, Simavne Kadısının Oğlu, Şeyh Bedrettin Destanı, Kurtuluş Savaşı Destanı, Dört Hapishaneden Rubailer, Benerci Kendini Niçin Öldürdü, Kuvâyi Milliye, Yatar Bursa Kalesinde, Memleketimden İnsan Manzaraları, Yeni Şiirler, Son Şiirleri, İlk Şiirler, La Fontaine'den Masallar*

Atillâ İlhan

- Mavi dergisinin etrafında toplanan sanatçılarla "Maviciler" topluluğunu kurmuş; Garipçilere karşı çıkararak şairane bir sanat anlayışının temsilcisi olmuştur.
- Toplumcu gerçekçiliğin önemli isimlerindendir. İkinci Yeni'yi bir yozlaşma olarak görür.
- Eski şiiri ve Batı şiirini çok iyi bilen şair, kendine özgü bir şiir tarzı geliştirmiştir.
- Bağımsızlık, özgürlük, eşitlik, barış, halkçılık duygularını işleyen sanatçı şiirleriyle; modern insanın sıkıntılarını, bunalımlarını, aşkını dile getirir.
- Geniş bir imge dünyasına sahiptir.
- Sinema tekniği kullanarak âdeta kamerasını kalabalıklar üzerinde gezdirir.
- Eserlerinde konuşma diline, halk deyimlerine, argoya sıkça yer verir.
- Şiirde biçime önem vermez.

Şiir: *Duvar, Sisler Bulvarı, Yağmur Kaçağı, Ben Sana Mecburum, Bela Çiçeği, Yasak Sevişmek, Tutuklunun Günlüğü, Böyle Bir Sevmek, Elde Var Hüzün, Korkunun Krallığı, Ayrılık Sevdaya Dâhil*

1. Sizce şair hayal dünyasını ifade ederken serbest nazım şaire kolaylık sağlar mı? Açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

2. Yaşamak şakaya gelmez,
büyük bir ciddiyetle yaşayacaksın
bir sincap gibi mesela,
yani, yaşamının dışında ve ötesinde hiçbir şey beklemeden,
yani bütün için gücün yaşamak olacak.

Yaşamayı ciddiye alacaksın,
yani o derecede, öylesine ki,
mesela, kolların bağlı arkadan, sırtın duvarda,
yahut kocaman gözlüklerin,
beyaz gömleğinle bir laboratuvarında
insanlar için ölebileceksin,
hem de yüzünü bile görmediğin insanlar için,
hem de hiç kimse seni buna zorlamamışken,
hem de en güzel en gerçek şeyin
yaşamak olduğunu bildiğin halde.

Yani, öylesine ciddiye alacaksın ki yaşamayı,
yetmişinde bile, mesela, zeytin dikeceksin,
hem de öyle çocuklara falan kalır diye değil,
ölmekten korktuğun halde ölüme inanmadığın için,
yaşamak yanı ağır bastığından.

Yukarıdaki şiirde yer alan toplumcu gerçekçi öğeleri bulunuz.

.....
.....
.....
.....

1. Aşağıdaki yargılardan hangisi serbest nazım ve toplumcu şiirin özelliklerinden biri **değildir**?

- A) Somut ve nesnel bir şiir oluşturulmuştur.
- B) Köy, halk, işçi, emek ve sömürü gibi kavramlar işlenmiştir.
- C) Söylev üslubunun özelliklerini taşır, kitleleri etkileme amacı güdülmüştür.
- D) Dize ve dil çok önemsenmiştir.
- E) Fütürizm akımından etkilenmişlerdir.

2. Hasta öküzlerin
yaşlı gözlerinde dinledik taşlı tarlaların sesini.
Gördük ki vermiyor
toprak altın başaklı nefesini
kara sapanlara!
....
Artık
hepinizin kafasına
şu
daaaaaank desin:
Köylünün toprağa hasreti var,
toprağın hasreti makinalar!

Bu dizelerde aşağıdaki sanat akımlarından hangisinin etkisi görülmektedir?

- A) Empresyonizm
- B) Dadaizm
- C) Romantizm
- D) Fütürizm
- E) Sürrealizm

3. Aşağıdaki özelliklerden hangisi Toplumcu eğilimleri yansıtan şairler için söylenebilir?

- A) Sembolizm akımından etkilenmişlerdir.
- B) Ölçü ve kafiye önem vermişlerdir.
- C) Yalnızlık, ölüm gibi temaları işlemişlerdir.
- D) Nazım Hikmet'ten etkilenmişlerdir.
- E) Geleneği canlandırmaya çalışmışlardır.

4. "Deeeert

çok,
hemdert
yok"
Yürek
-lerin
kulak
-ları
sağır?
Hava kurşun gibi ağır?

Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Şiirdeki simetrik akış ve kırılmalar Rus şair Mayakovski'den etkilenecek oluşturulmuştur.
- B) Şiirin teması toplumsal çağrıdır.
- C) Şiir, parnasizmden etkilenecek oluşturulmuştur.
- D) Şiir, serbest nazım özellikleri taşımaktadır.
- E) Şiir, Türk şiirinde o güne kadar denenmemiş bir görsellik taşır.

5. 1940 öncesinde bireysel duyarlıklara, üstelik heceli, uyaklı biçimlere bağlı şair; 1940'lı yıllarda çevresindeki dünyayla bütün çelişmeleri içinde yüz yüze gelir. Savaş yıllarının daha da ağırlaştırdığı koşullarda işçisi, köylüsü, dar gelirlisi ve yoksulluyla çileli yaşamı bölüşen insanlardır gördüğü sanatçımızın. O yaşamın içinde onun daha da yakından tanıdığı okul, hastane, sanatoryum ve cezaevi çevresidir. Şair de ister istemez soyut insandan, acı çeken, ezilen somut insana çevirecektir bakışlarını. Bu, temalarını belirlerken şiirinin biçimini de değiştirir. Dil gitgide yalınlaşır, açık ve akıcı bir nitelik kazanır. Tanıdığı çevrelerin insanlarını, onların duyguları, özlemleri ve çelişkilerini yine onların diliyle yansıtır şiire. Yerine göre halk deyimlerinden de yararlanır şair. Sosyal acılara sözcülük ederken yergici olmamasına imkân var mı? Ne var ki yapıcı bir yergidir bu ve daha güzel bir dünyaya olan umuttan da kopuk değildir.

Bu parçada sözü edilen sanatçı ve onun benimsediği edebî akım aşağıdakilerin hangisi olabilir?

- A) II. Yeni-Ülkü Tamer
- B) I. Yeni-Orhan Veli Kanık
- C) Saf şiir-Yahya Kemal Beyatlı
- D) Toplumcu gerçekçi şiir-Rıfat Ilgaz
- E) Millî Edebiyat-Mehmet Emin Yurdakul

MİLLÎ EDEBİYAT ANLAYIŞINI YANSITAN ŞİİR

Cumhuriyet'ten önce ortaya çıkan Millî Edebiyat anlayışı Cumhuriyet kurulduktan sonra da etkisini devam ettirmiştir. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda "Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiir" olarak adlandırılan bu gelenek, folklor ve milliyetçilik gibi iki önemli kaynaktan beslenmiştir.

Millî Edebiyat anlayışını sürdüren sanatçılar ve ortaya koydukları eserler "Memleket Edebiyatı" adıyla da bilinmektedir.

Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiirin Özellikleri

- Bu anlayışla şiir yazan sanatçılar, Cumhuriyet'in ilanından sonra Mehmet Emin Yurdakul'un etkisiyle Ömer Seyfettin, Ali Canip Yöntem ve Ziya Gökalp'in temelini attıkları Millî Edebiyat anlayışına bağlı olarak millî hassasiyetleri dile getirmişlerdir.
- Şiir, folklor ve milliyetçilik gibi iki önemli kaynaktan beslenmiştir.
- Halk şiiri geleneğinden yararlanılmıştır.
- Hece ölçüsü ve halk edebiyatı nazım şekilleri kullanılmaya devam etmiştir.
- Sade bir Türkçeyle Anadolu'yu konu edinen şiirler yazılmıştır.
- Folklorlardan biçimsel olarak beslenen şiir; süssüz, açık bir dille oluşturulmuştur.
- Anadolu ve Anadolu insanı öne çıkartılmış, Anadolu insanının duyarlıkları yansıtılmıştır.
- Tarih ve kahramanlık temaları şiirlerde ele alınan bir başka konu olmuştur.

Millî Edebiyat anlayışını yansıtan şiirde ön plana çıkan temsilciler şunlardır:

Ahmet Kutsi Tecer

Arif Nihat Asya

Kemalettin Kamu

Ömer Bedrettin Uşaklı

Zeki Ömer Defne

Behçet Kemal Çağlar

İbrahim Alaettin Gövsa

Orhan Şaik Gökyay

Necmettin Halil Onan

Kritik Bilgi

Millî Edebiyat anlayışıyla eser veren sanatçılar; hece ölçüsünden, halk edebiyatından yararlanarak Anadolu'yu ve Anadolu insanını anlatmıştır.

Hatırlayalım

Halit Fahri Ozansoy, Enis Behiç Koryürek, Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhon ve Faruk Nafiz Çamlıbel'in oluşturduğu Beş Hececiler topluluğu Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren edebî gruplar arasında sayılır.

Dersi İzleyelim

Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiir I

Dersi İzleyelim

Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiir II

Ahmet Kutsi Tecer

- İlk şiirlerinde aşk, ölüm, ıstırap gibi bireysel konuları işlemiş, daha sonra Anadolu'yu anlatan şiirler yazmıştır.
- Şiirlerinde halk motiflerini iyi kullanır. *Orda Bir Köy Var Uzakta* şiirini bilmeyen yok gibidir.
- Ziya Gökalp'in halka doğru ilkesini uygulamaya çalışır.
- Türk halk şiirinin araştırılmasında ve yaygınlık kazanmasında etkili bir isimdir. Köroğlu, Karacaoğlu, Yunus Emre gibi halk şiirimizin büyük ozanlarıyla ilgili pek çok veri elde etmiştir.
- Âşık Veysel'i keşfedip edebiyatımıza kazandıran da odur.
- Şiirleri ölümünden sonra yayımlanmıştır.

Arif Nihat Asya

- "Bayrak şairi" olarak bilinen Asya, şiirlerinde milli tarih ve kültürden yararlanmıştır.
- Kahramanlık, bayrak, vatan, millet, tarih, din, aşk ve doğa güzellikleri şiirlerinin başlıca konularıdır.
- Halk ve divan şiiri biçimlerinin yanında modern şiir biçimlerini de kullanır.
- Hem hece hem aruz ölçüsünü kullanmış, ölçüsüz yazdığı şiirlerde bile iç ahengi yakalamıştır.
- *Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor*, *Dualar ve Âminler*, *Kökler ve Dallar*, *Yastığımın Rüyası* eserlerinden bazılarıdır.

Kemalettin Kamu

- "Memleket Edebiyatı"nın önde gelen şairlerindedir.
- *Bingöl Çobanları* adlı şiiriyle tanınmıştır.
- Vatanın işgalini bizzat yaşamış ve doğduğu şehit Bayburt'u terk etmek zorunda kaldığından vatan ve gurbet şiirlerine yönelmiştir.
- "Gurbet şairi" olarak tanınır.
- Hece ölçüsüyle lirik ve epik tarzda yazdığı şiirlerin dili sağlam ve sadedir.
- İlk şiirlerinde aruzu da kullanmıştır.
- *Gurbet*, *Kimsesizlik*, *İrşad*, *Güz*, *İzmir'e Tahassür*, *Hazan Yolcusunda*, *Söğüt*, *Gurbet Geceleri*, *Gurbette Renkler* diğer önemli şiirleridir.

1. Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şairler nasıl bir dil kullanmışlardır? Açıklayınız.

2. Aşağıdaki şiirin neden Millî Edebiyat anlayışıyla yazıldığını açıklayınız.

Şehitler tepesi boş değil,
Biri var bekliyor.
Ve bir göğüs, nefes almak için;
Rüzgâr bekliyor.
Türbesi yakışmış bu kutlu tepeye;
Yattığı toprak belli,
Tuttuğu bayrak belli,
Kim demiş meçhul asker diye?

1. Aşağıdakilerden hangisi "Millî Edebiyat" anlayışını sürdüren şiirin özelliklerinden biri **değildir**?

- A) Halk şiiri nazım şekillerinden yararlanılmıştır.
- B) Hece ölçüsü kullanılmıştır.
- C) Millî konulara yer verilmiştir
- D) Sözcükler ilk anlamlarında kullanılmıştır.
- E) Sanatlı söyleyişe önem verilmiştir.

2. İçerik, dil ve anlatım özellikleri dikkate alındığında aşağıdaki dizelerden hangisi Millî Edebiyat anlayışını sürdüren şiire örnek **değildir**?

- A) Bu nasıl bir dünya, hikâyesi zor;
Mekânı bir satıh, zamanı vehim.
- B) Gün biter, sürü yatar ve sararan bir ayla,
Çoban hicranlarını basar bağrına yayla.
- C) Gökteki öksüz dilimi
Bayrağıma ay yaparım.
- D) Orda bir köy var uzakta,
O köy bizim köyümüzdür.
- E) Tarihin dilinden düşmez bu destan,
Nehirler gazidir, dağlar kahraman.

3. Mavilikler yolcusu!

Ruhumuzun kardeşidir
Güneşlerde parlayan bu yeşil su.
Bayrağımız yeşil sular ateşidir.
Biz bayrağın fedaisi sayısız Türk genciyiz.
Biz hilale şan arayan korku bilmez gemiciyiz.

Bu dizelerin aşağıdaki şiir anlayışlarından hangisini yansıttığı söylenebilir?

- A) Soyut ve kapalı şiir anlayışını
- B) Dinî değerleri öne çıkaran mistik şiir anlayışını
- C) Yergi ve mizahtan yararlanan Garip (I. Yeni) şiirini
- D) Millî duyarlılığı ön plana çıkaran Millî Edebiyat anlayışını
- E) Toplumun problemlerine odaklanan toplumcu gerçekçi şiir anlayışını

4. Aşağıdakilerden hangisi Millî Edebiyat anlayışını sürdüren şairlerden biri **değildir**?

- A) Ziya Osman Saba
- B) Faruk Nafiz Çamlıbel
- C) Ahmet Kutsi Tecer
- D) Kemalettin Kamu
- E) Orhan Şaik Gökyay

5. "Zil çalacak... Siz geminize, treninize gireceksiniz bir bir

Zil çalacak, ziller çalacak benim için

Duyacağım iskelelerden, istasyonlardan bütün;"

İlk şiiri 1923'te "Hak Yolu"nda yayımlanan sanatçı uzun yıllar Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yapmıştır. Halk edebiyatı geleneklerine bağlı ve hece ölçüsüyle çağdaş şiirler yazan sanatçının şiirleri "Çınaraltı, Hareket ve Varlık" gibi dergilerde yayımlanmıştır. Bilinen eserlerinden biri de "Denizden Çalınmış Ülke"dir.

Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Faruk Nafiz Çamlıbel
- B) Ahmet Kutsi Tecer
- C) Orhan Şaik Gökyay
- D) Zeki Ömer Defne
- E) Arif Nihat Asya

6. Kurtuluş Savaşı'na katılmak amacıyla Anadolu'ya geçtiğinden ortaöğrenimini savaştan sonra tamamladı. Anadolu Ajansı temsilcisi olarak Fransa'ya gönderildi. Görevinin yanı sıra Paris'te Siyasal Bilgiler Okulu'nda yükseköğrenimini tamamladı. Şiirinin başlıca özellikleri, yalınlık, bazılarındaki ilginç benzetmelerdir. Mallermé'nin Deniz Meltemi şiirinin çevirisi de, Türkçeyi kullanmadaki ustalığının, çağdaş şiir dilimizin oluşmasına katkılarının bir örneği kabul edilir. İstanbul'un işgale uğraması üzerine "Gurbet" şiirini yazmış ve Gurbet Şairi olarak anılmıştır. İzmir'in Yunan işgaline uğramasından sonra da "Türk'ün İlahisi" şiirini yazmıştır. Pastoral tarzda yazdığı "Bingöl Çobanları" şiiri de sanatçının tanınmasında etkili olmuştur.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orhan Şaik Gökyay
- B) Kemalettin kamu
- C) Arif Nihat Asya
- D) Zeki Ömer Defne
- E) Faruk Nafiz Çamlıbel

SÖZCÜKTE ANLAM

Ad Aktarması (Mecazimürsel)

Bir sözcüğü benzetme amacı gütmeyen başka bir sözcük yerine kullanmaktır. Bu anlam olayı daha çok parça-bütün ilgisi, iç-dış ilgisi, neden-sonuç ilgisi, sanatçı-eser ilgisi, eşya-meslek ilgisi, yer-yön-yönetim-insan ilgisi gibi yöntemlerle yapılır.

Karanlıkta bir çift kulak bizi dinliyordu. (**Kulak-Parça / İnsan-Bütün**)

Sobanın üstündeki tencere fokur fokur kaynıyordu. (**Tencere-Dış / Su-İç**)

Bugünlerde Tarık Buğra okuyorum. (**Tarık Buğra-Sanatçı / Roman-Eser**)

Deyim Aktarması (İstiare / Eğretileme)

Varlıklar, kavramlar arasında benzetme yoluyla bir ilişki kurularak biriyle ilgili özelliklerin diğerine aktarılmasıdır. Bu anlam olayı insandan doğaya aktarma, doğadan insana aktarma, doğadan doğaya aktarma, duyular arası aktarma şeklinde yapılır.

Ve eşyamız ne küskün!

Yola çıktığımız gün,

Necip Fazıl Kısakürek'e ait olan bu dizelerde insana ait özelliklerden biri olan küskünlük, doğadaki bir varlığa eşyaya aktarılmıştır.

Yeşil pencereden bir gül at bana,

Işıklarla dolsun kalbimin içi.

Geldim işte mevsim gibi kapına

Gözlerimde bulut, saçlarımda çiy.

Ahmet Muhip Dıranas'a ait bu dizelerde doğaya ait bulut ve çiy kavramları insana aktarılarak doğadan insana aktarma yapılmıştır.

Gecenin zifirî karanlığı aydınlanıyor damlayan ayla.

Cümlede geçen damlamak özelliği, doğaya aittir ve bu özellik doğadaki bir başka kavram olan aya aktarılmıştır.

Kapalı Çarşı içerisinde

Açık ve keskin yumuşak ve güzel Kur'an sesleri

Kapalı Çarşı içinde kapalı rüya çarşıları

Kapalı Çarşı içinde öfke ve af çarşıları

Sezai Karakoç'un Kapalı Çarşı adlı şiirinden alınan bu dizelerde dokunma duygusu ile algılanan keskinlik ve yumuşaklık özelliği işitme duyusuna aktarılmıştır.

Dersi İzleyelim

Kelimedede Anlam

1. İç-dış, parça-bütün, neden-sonuç ilişkisiyle kurulan ad aktarmasına birer örnek yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. İçinde deyim aktarması olan bir cümle kurunuz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Artık donuk bir cam var mavi gökler yerinde
Güneşi benden çalan o sıcak bakışlardır
Ve yazı o götürdü mutlak beraberinde

Bu parçadaki altı çizili sözcüğün anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sıcak yer
B) Havadaki yüksek ısı
C) Dostça olan, sevgi dolu
D) Isısı yüksek olan, çok ısınmış
E) Yakmayacak derecede ısısı olan

TYT 2018

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kesme işaretinin kullanımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Pamukkale travertenleri, Denizli'mizin önde gelen turistik değerlerindendir.
B) Bu yasa tasarısı Bakanlar Kurulu'nda uzun uzun tartışıldı.
C) Ferhunde Hanım'dan gelen son mektubu ailecek sevinç içinde okuduk.
D) Üniversitemizde tek ders sınavlarının 30 Haziran'da yapılacağı açıklandı.
E) TDK'nin bir görevi de geçmişte yazılmış eserleri günümüze kazandırmaktır.

TYT 2019

3. XX. yüzyılın son çeyreğinde plansız iç göçler sebebiyle kalabalıklaşan İstanbul; benzer kaderi yaşayan Ankara, İzmir, Bursa gibi şehirlere göre daha çok sorunla baş başa kalmıştır.

Aşağıdakilerin hangisinde noktalı virgül (;) bu cümledeki işleviyle kullanılmıştır?

- A) Yazar değil, eleştirmenler; metinler değil, yorumlar yani bakış açıları değiştiği için edebiyat eserlerinin anlamı daima zenginleşmektedir.
B) Kopuk dizelerin, anlatı parçacıklarının, çizimin sınırlarında dolaşan bu melez metin; onun yaşam haritasına göre farklılıklar gösterir.
C) Türkiye, İran, Rusya; Ankara, Tahran, Moskova isimlerinin birbiriyle münasebetleri açık seçik ortadadır.
D) Tokat'ta yetiştirilen ürünlerin başında domates, biber, fasulye, patates; kiraz, vişne, elma, erik gelir.
E) Lale, sümbül ve karanfil motifleriyle ebru sanatına farklı bir yorum getirmiş; bu sanatın genç kuşaklarca tanınmasına katkıda bulunmuştur.

TYT 2018

4. (I) Kişiye odaklı söyleşilerde amaç; soru sorulan kişinin yaşamını, yaptıklarını veya fikirlerini gündeme getirmektir. (II) Bu tür söyleşilerin öznesi, toplumda merak uyandıran ünlü şahsiyetler olabilir. (III) Örneğin sporcular, sanatçılar ve politikacılar bu söyleşilerde sıklıkla yer alır. (IV) Kimi zamanda tanınmamış ancak yaşamı ve yaptıklarıyla dikkatleri çekmiş kişiler seçilir. (V) Sorular aracılığıyla onların iç dünyalarında neler yaşadıkları okura aktarılmak istenir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde "de" bağlacının yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Beyaz beyazdı bulutlar,
Gölgeler buğulu, derin;
Ah o hiç dinmeyen rüzgâr
Ve uykusu çiçeklerin

Bu dizelerde altı çizili kelime grubunda aşağıdakilerden hangisi vardır?

- A) Ad aktarması
B) Güzel adlandırma
C) Kişileştirme
D) Dolaylama
E) Somutlama

TYT 2019

6. Aşağıdaki cümlelerde yer alan birleşik fiillerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) Bunca yıllık tanışıklığımıza rağmen benden şüphelendiğiniz için teessüf ederim.
B) Durumu üst makama arzederiz, verilecek cevaba göre de ne yapacağımızı kararlaştırırız.
C) Bu saatten sonra gelse de gelmese de hiç fark etmez; her şey için çok geç artık.
D) Antalya'da etkili olan yağış, seraları bir anda su altında bıraktı ve bütün mahsulü mahvetti.
E) O her istediğini yapacak, istediği gibi at koşturacak; biz de öylece oturup seyir mi edeceğiz?

Açık Uçlu Sorular - Cumhuriyet Dönemi Saf Şiiri

- Cevap:** Sanatın bir form sorunu olduğuna inanan bu şairler için önemli olan iyi ve güzel şiir yazmaktır. Bunu da ölçü, söyleyiş tarzı, ritim, kafiye ile sağlamaya çalışırlar. Bu nedenle saf şiir anlayışında biçim önemlidir.
- Cevap:** Bu şiirde ideolojiden toplumsallıktan uzak durulmuş bireysel bir konu işlenmiştir. Ölçü, kafiye gibi ahenk unsurları kullanılmıştır. Ayrıca şair söz sanatlarından da yararlanmışır. Bu nedenle bu şiir saf şiir anlayışına uygundur.

Açık Uçlu Sorular - Cumhuriyet Dönemi Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir

- Cevap:** Serbest nazımda ölçü, kafiye gibi şairi kısıtlayan biçimsel özellikler terk edildiği için şairler hayallerini ifade ederken daha özgür olur.
- Cevap:** Serbest nazım ile yazılan bu şiirde biçimsel özellikler bırakılmış. Toplumsal bir konu işlenmiş. Söylev üslubu ve dilin alıcıyı harekete geçirme işlevi kullanılmıştır.

Açık Uçlu Sorular - Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiir

- Cevap:** Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şairler sade, açık, anlaşılır bir dil kullanmışlardır. Halkın deyişlerinden de yararlanmışlardır.
- Cevap:** Bu şiirde millî değerlere yer verilmiş ve şiirde sade, açık, anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Bu nedenle Millî Edebiyat anlayışıyla yazıldığını söyleyebiliriz.

Açık Uçlu Sorular - Sözcükte Anlam

- Cevap:** İç-dış, parça-bütün, neden-sonuç
Çayı ocağa koyup yanınıza geliyorum. (Çay-İç / Çaydanlık-Dış)
Uçak birkaç saat içinde Ankara'ya inecek. (Ankara-Bütün / Havaalanı-Parça)
Öğrenciler gökten tatil yağıyor diye seviniyordu. (Kar-neden / Tatil -sonuç)
- Cevap:** Kükreyen deniz aman vermiyor bu küçük tekneye. (Cümlede geçen kükremek özelliği, doğaya aittir ve bu özellik doğadaki bir başka kavram olan denize aktarılmıştır.

Çoktan Seçmeli Sorular - Cumhuriyet Dönemi Saf Şiiri

1 - D	2 - E	3 - E	4 - C	5 - E	6 - D

Çoktan Seçmeli Sorular - Cumhuriyet Dönemi Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir

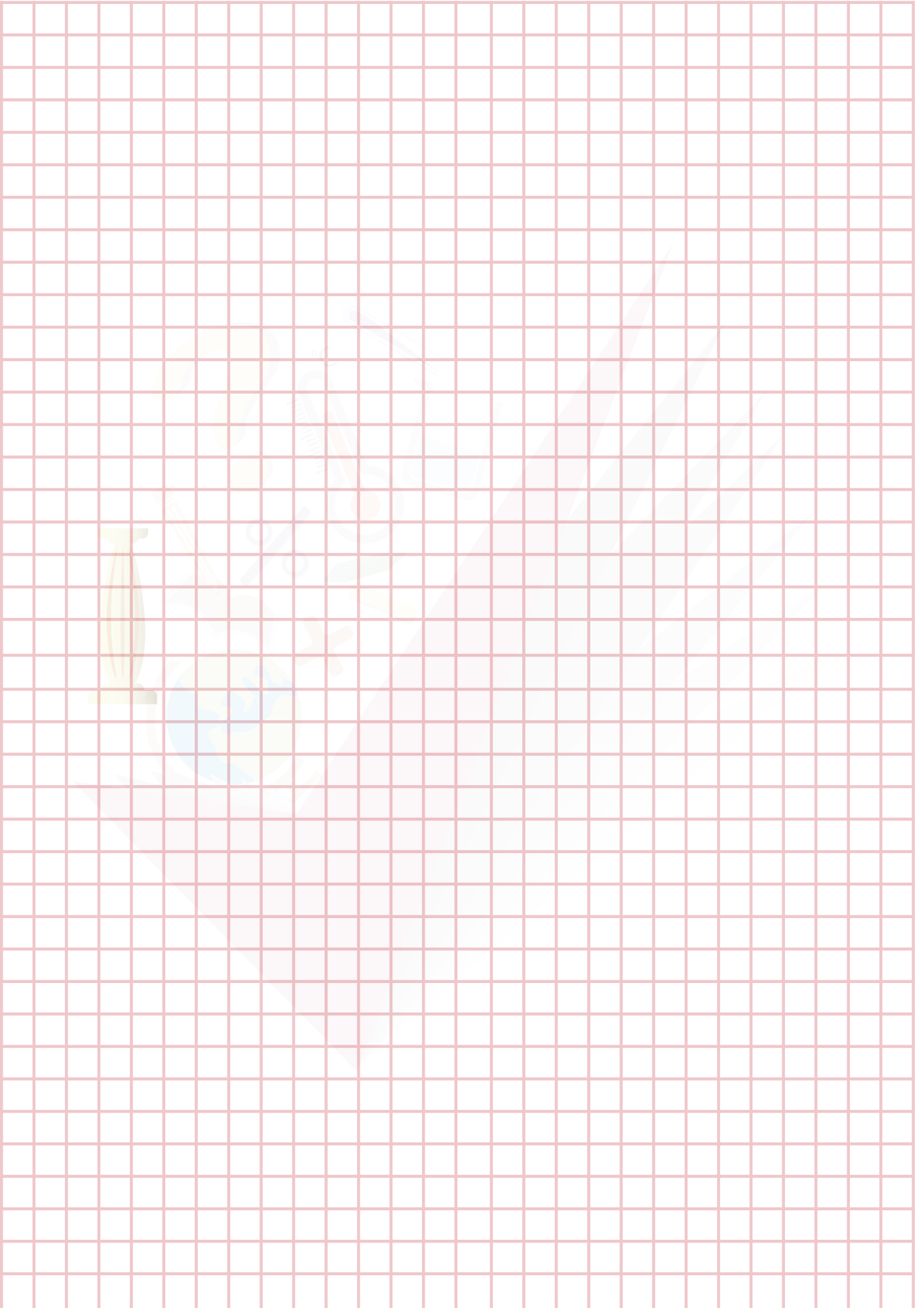
1 - D	2 - D	3 - D	4 - C	5 - D

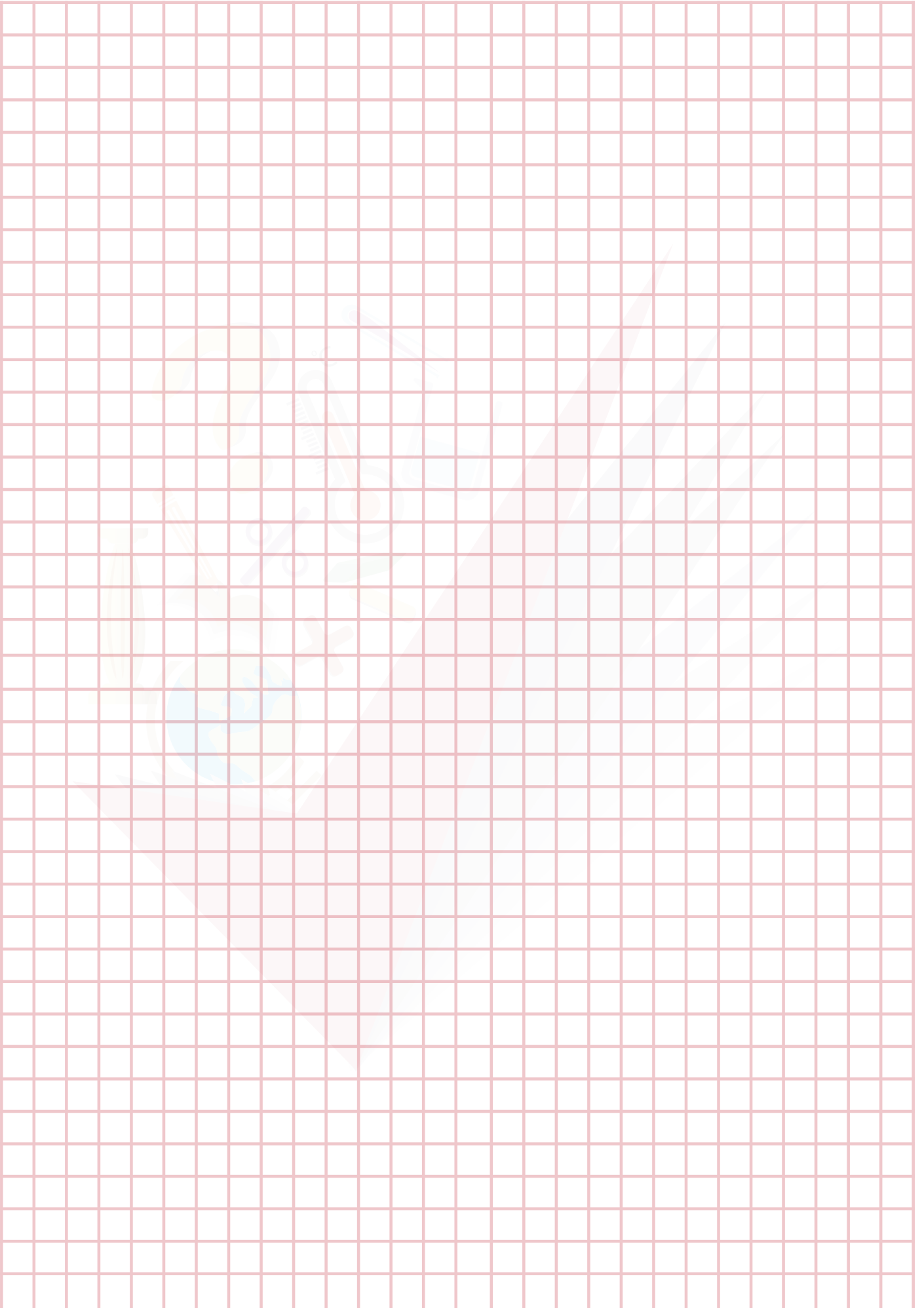
Çoktan Seçmeli Sorular - Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiir

1 - E	2 - A	3 - D	4 - A	5 - D	6 - B

Çoktan Seçmeli Sorular - Sözcükte Anlam / Yazım ve Noktalama

1 - C	2 - B	3 - B	4 - D	5 - C	6 - B

Konu Özeti

Konuyla ilgili kısa ve öz bilgiler

Açık Uçlu Sorular

Konuyla ilgili ufkunuzu açacak sorular

Çoktan Seçmeli Sorular

Konuyla ilgili çoktan seçmeli testleri

Neler Öğreneceğiz?

Fasikülde hangi konuların öğrenildiği

Hatırlayalım

Konuyla ilgili önceki bilgiler

Araştırma

Konuyla ilgili detaylı bilgiye ulaşmanız için ödevler

Faydalı Linkler

Konuyla ilgili yararlanılabilecek web siteleri

Kritik Bilgi

Fasikülde geçen konuyla ilgili en önemli bilgi

Bir Örnek de Sen Ver

Konuyla ilgili sizden gelen örnekler

Biliyor musunuz?

Konuyla ilgili çarpıcı bilgiler

Filozof Der ki

Filozofların konuyla ilgili söylediği önemli sözler

Felsefe Sözlüğü

Felsefe ile ilgili kavramlar

Haritada Bulalım

Konuyla ilgili özellikleri haritada işaretleme

Dersi İzleyelim

Konuyla ilgili konu anlatım videoları

Dikkat!

Fasikülde karıştırılmaması gereken bilgiler